

เนื้อหาเพิ่มเติม
รายวิชาประวัติศาสตร์
(สค 11001)
ระดับ ประถมศึกษา

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงศึกษาธิการ

พ.ศ. 2557

เอกสารทางวิชาการลำดับที่ 38/2557

คำนำ

ตามที่สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยได้ดำเนินการจัดทำหนังสือเรียนรายวิชาสังคมศึกษาขึ้น เพื่อใช้สำหรับในการเรียนการสอนตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เมื่อพุทธศักราช 2553 โดยมีวัตถุประสงค์ให้ผู้เรียนมีความรู้เกี่ยวกับ ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ การเมือง การปกครองที่เกี่ยวข้องกับตนเอง ชุมชน ท้องถิ่น และประเทศไทย รวมถึงผลกระทบต่อวิถีชุมชนท้องถิ่น ชีวิตคน สังคมและประเทศ และสามารถนำความรู้มาประยุกต์ใช้ได้ ซึ่งผู้เรียนสามารถนำหนังสือเรียนไปใช้ในการศึกษาด้วยตัวเองและสำนักงาน กศน. ได้โดยปรับเปลี่ยนเนื้อหาเกี่ยวกับ ศักยภาพของประเทศไทย 5 ด้าน คือ 1) เกษตรกรรม 2) อุตสาหกรรม 3) พาณิชยกรรม 4) ความคิดสร้างสรรค์ 5) การบริหารจัดการและการบริการ เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการนั้น ขณะนี้คณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ (กสช.) มีนโยบายในการปลูกจิตสำนึกให้คนไทยมีความรักชาติ เทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ เสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมในการอยู่ร่วมกันอย่าง สามัคคี โปร่งใส สมานฉันท์ สำนักงาน กศน. จึงได้มีการดำเนินการปรับเปลี่ยนตัวชี้วัดของหลักสูตร และเนื้อหาหนังสือเรียนให้สอดคล้องตามนโยบายดังกล่าว โดยเพิ่มเนื้อหาเกี่ยวกับประวัติศาสตร์และผลงานของบรรพบุรุษไทยที่มีส่วนป้องกันและสร้างความเจริญให้แก่ชาติบ้านเมือง เพื่อให้สถานศึกษานำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้กับนักศึกษา กศน. ต่อไป

ทั้งนี้ สำนักงาน กศน. ได้รับความร่วมมือด้วยดีจากผู้ทรงคุณวุฒิและผู้ที่เกี่ยวข้อง หลายท่าน ซึ่งช่วยกันค้นคว้าและเรียบเรียงเนื้อหาสาระจากสื่อต่าง ๆ เพื่อให้ได้หนังสือเรียนที่ สอดคล้องกับหลักสูตรและเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนที่อยู่นอกระบบโรงเรียนอย่างแท้จริง สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ขอขอบคุณที่ปรึกษา คณะผู้เรียบเรียง ตลอดจนคณะผู้จัดทำทุกท่านที่ให้ความร่วมมือด้วยดีไว้ ณ โอกาสนี้

สำนักงาน กศน.

สารบัญ

หน้า

ประวัติและผลงานของบรรพบุรุษไทยที่มีส่วนปกป้อง และสร้างความเจริญให้แก่ชาติบ้านเมือง	1
● สมัยสุโขทัย	1
★ พ่อขุนรามคำแหงมหาราช	1
♦ พระราชประวัติ	1
♦ พระราชกรณียกิจที่สำคัญของพ่อขุนรามคำแหง	2
● สมัยอยุธยา	3
★ พระนเรศวรมหาราช	3
♦ พระราชประวัติ	3
♦ พระราชกรณียกิจที่สำคัญของสมเด็จพระนเรศวร	4
★ สมเด็จพระนารายณ์มหาราช	5
♦ พระราชประวัติ	5
♦ พระราชกรณียกิจที่สำคัญของพระนารายณ์มหาราช	6
★ ชาวบ้านบางระจัน	7
♦ ประวัติความเป็นมาและผลงาน	7
● สมัยกรุงธนบุรี	13
★ พระเจ้าตากสินมหาราช	13
♦ พระราชประวัติ	13
♦ พระราชกรณียกิจที่สำคัญ	14
★ พระยาพิชัยดาบหัก	15
♦ ประวัติและผลงาน	15

● สมัยรัตนโกสินทร์	17
★ พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช (รัชกาลที่ 1)	17
♦ พระราชประวัติ	17
♦ พระราชกรณียกิจที่สำคัญ	17
★ ท้าวเทพกระษัตรีและท้าวศรีสุนทร	19
♦ ประวัติ	19
♦ ผลงาน	19
★ ท้าวสุรนารี (ย่าโม)	20
♦ ประวัติ	21
♦ ผลงาน	21
★ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 5)	22
♦ พระราชประวัติ	23
♦ พระราชกรณียกิจที่สำคัญ	23
★ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช (รัชกาลที่ 9)	27
♦ พระราชประวัติ	27
♦ พระราชกรณียกิจที่สำคัญ	28
บรรณานุกรม	33
คณะผู้จัดทำ	35

ประวัติและผลงานของบรรพบุรุษไทยที่มีส่วนปกป้อง และสร้างความเจริญให้แก่ชาติบ้านเมือง

สมัยสุโขทัย

พ่อขุนรามคำแหงมหาราช

พ่อขุนรามคำแหงได้รับการยกย่องว่าเป็นทั้งนักรบ นักปราชญ์ ทำให้ชาติไทยมีตัวอักษรของตนเอง ทรงประดิษฐ์หนังสือที่เรียกว่า “ลายสือไทย” ขึ้น ทรงทำนุบำรุงบ้านเมืองให้เจริญก้าวหน้าที่สุดในทุก ๆ ด้าน และทำให้อณาจักรสุโขทัยมีอาณาเขตกว้างขวางที่สุดในสมัยพระองค์

พระบรมราชานุสาวรีย์พ่อขุนรามคำแหงมหาราช จังหวัดสุโขทัย

พระราชประวัติ

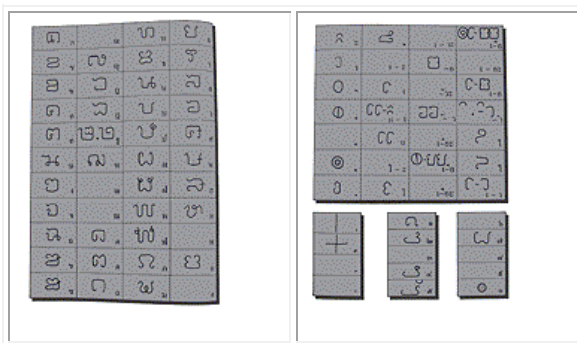
พ่อขุนรามคำแหงมหาราชเป็นพระราชโอรสองค์ที่ 3 ของพ่อขุนศรีอินทราทิตย์ (ปฐมกษัตริย์แห่งกรุงสุโขทัย) กับนางเสือง แห่งกรุงสุโขทัย มีพระโอรส พระราชธิดา รวมบิดา มารดา 3 พระองค์ พระองค์ใหญ่ สิ้นพระชนม์ตั้งแต่ยังเยาว์ พระองค์กลางทรงพระนามตามศิลาจารึกว่า “ขุนบาลเมือง” องค์เล็กทรงพระนามว่า “เจ้าราม” ซึ่งต่อมาได้พระราชทานนามใหม่ว่า “เจ้ารามคำแหง” หลังจากตีทัพขุนสามชนเจ้าเมืองเมืองฉอดแตกพ่ายไป (พระราชบิดาจึงทรงขนานพระนามว่า พระรามคำแหง ซึ่งแปลว่าพระรามผู้กล้าหาญ)

พ่อขุนรามคำแหงราช เสด็จขึ้นครองราชสมบัติเป็นกษัตริย์องค์ที่สามแห่งราชวงศ์พระร่วง พ.ศ. 1826 ปราบกฏในศิลาจารึกพ่อขุนรามคำแหง (ศิลาจารึกสุโขทัยหลักที่ 1) ในยุคพ่อขุนรามคำแหงมหาราชเป็นยุคที่กรุงสุโขทัยเฟื่องฟูและเจริญขึ้นกว่าเดิมมาก ระบบการปกครองมีประสิทธิภาพ มีการติดต่อสัมพันธ์กับ

ต่างประเทศ ในด้านเศรษฐกิจและการเมือง ประชาชนอยู่ดีกินดี ทรงเป็นนักรบที่เก่งกล้ามาก ทรงทำสงครามและปราบปรามเมืองต่าง ๆ จนเป็นที่เกรงขามของอาณาจักรอื่น ส่งผลให้อาณาจักรสุโขทัยสงบสุขตลอดมา

พระราชกรณียกิจที่สำคัญของพ่อขุนรามคำแหง

1. ด้านการเมืองการปกครองมีการขยายอาณาเขตอย่างกว้างขวางมากที่สุดในสมัยสุโขทัย โดยทิศตะวันออกได้ลาว ทิศใต้ได้ดินแดนแหลมมลายู ทิศตะวันตกได้หัวเมืองมอญ
  2. เอาใจใส่ดูแลทุกข์สุขของราษฎร โดยให้ผู้ที่ได้รับความเดือดร้อนมาขึ้นกระดิ่งกราบทูลความเดือดร้อนให้ทรงทราบ พระองค์จะทรงช่วยตัดสินให้ความช่วยเหลือเสมือน “พ่อปกครองลูก”
  3. จัดสร้างพระแท่นมนังศิลาบาตร ไว้สำหรับพระสงฆ์ขึ้นแสดงธรรม และทรงรับเอาพระพุทธศาสนาจากลังกาเข้ามาเป็นศาสนาประจำชาติ ทำให้เป็นการวางรากฐานให้พุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติไทย มาจนถึงทุกวันนี้
  4. มีการสร้างทำนบกั้นน้ำสำหรับใช้ในการเพาะปลูก และป้องกันการขาดแคลนน้ำโดยอาศัยแนวคันดินที่เรียกว่า “เขื่อนพระร่วง”
  5. ด้านวัฒนธรรมที่สำคัญ ซึ่งแสดงความเป็นชาติคือภาษา พ่อขุนรามคำแหงทรงคิดประดิษฐ์อักษรไทยขึ้นใช้แทนอักษรขอม เมื่อ พ.ศ. 1826 เรียก “ลายสือไทย” ซึ่งทำให้คนไทยในปัจจุบันมีอักษรไทยใช้มีการจารึกเรื่องราวของสุโขทัยลงบนแท่นหิน ซึ่งต่อมาเรียกว่า “ศิลาจารึกหลักที่ 1”
  6. เครื่องสังคโลก มีการเจริญสัมพันธไมตรีกับประเทศจีน ได้รับความรู้เรื่องการทำถ้วยชาม เครื่องเคลือบดินเผาจากจีน มีการตั้งโรงงานเครื่องเคลือบดินเผาขึ้นในกรุงสุโขทัยและเมืองศรีสัชนาลัย ซึ่งเรียกเครื่องเคลือบดินเผาที่ผลิตขึ้นในสมัยนั้นว่า “เครื่องสังคโลก” ปัจจุบันเป็นสิ่งที่ทรงคุณค่าที่หายากยิ่ง
- จากพระราชประวัติและพระราชกรณียกิจของพ่อขุนรามคำแหง จึงทำให้มหาชนในสมัยต่อมาได้สำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ จึงได้ถวายสมัญญานามต่อท้ายพระนามว่า “มหาราช” เป็นองค์แรกของชาติไทย และเป็นที่ยอมรับในการงานพระนามสืบมาว่า พ่อขุนรามคำแหงมหาราช

อักษรลายสือไทย มีลักษณะคล้ายตัวอักษรของขอม

หลักศิลาจารึกหลักที่ 1

สมัยอยุธยา

พระนเรศวรมหาราช

พระนเรศวรเป็นพระมหากษัตริย์ไทยในสมัยอยุธยาที่มีชื่อเสียงมากที่สุดในด้านการรบ และการปกครอง เป็นผู้กอบกู้เอกราชของชาติไทย หลังจากตกเป็นเมืองขึ้นของพม่า นานถึง 15 ปี ในสมัยพระองค์ มีการทำสงครามที่ยิ่งใหญ่กับประเทศพม่า คือสงครามยุทธหัตถี

พระบรมราชานุสรณ์ดอนเจดีย์ จังหวัดสุพรรณบุรี

ภาพจิตรกรรมพระราชประวัติสมเด็จพระนเรศวรมหาราช
ตอนยุทธหัตถี วัดสุวรรณดาราราม จังหวัดอยุธยา

พระราชประวัติ

สมเด็จพระนเรศวรมหาราช มีพระนามเดิมว่าพระองค์ดำ เป็นพระราชโอรสในสมเด็จพระมหาธรรมราชาและพระวิสุทธิกษัตริย์ (พระราชธิดาของสมเด็จพระศรีสุริโยทัยและสมเด็จพระมหาจักรพรรดิ) เสด็จพระราชสมภพ เมื่อ พ.ศ. 2098 ที่เมืองพิษณุโลก มีพระเชษฐภคินี คือ พระสุพรรณกัลยา มีพระอนุชา คือ สมเด็จพระเอกาทศรถ (องค์ขาว) ขณะที่ทรงพระเยาว์พระองค์ใช้ชีวิตอยู่ในพระราชวังจันทน์ เมืองพิษณุโลกจนกระทั่งพระเจ้าบุเรงนอง ยกทัพมาตีเมืองพิษณุโลก ในสงครามช้างเผือก จึงทำให้เมืองพิษณุโลกต้องแปรสภาพเป็นเมืองประเทศราชของหงสาวดี และพระเจ้าบุเรงนอง ทรงขอพระนเรศวรไปเป็นองค์ประกันที่หงสาวดี ทำให้พระองค์ต้องจากบ้านเมืองไปตั้งแต่พระชนม์มายุเพียง 9 พรรษา ครั้นพระชนมายุ 15 พรรษา เสด็จกลับมาประทับที่ประเทศไทย สมเด็จพระมหาธรรมราชา พระราชทานนามให้พระองค์ว่า “พระนเรศวร” และโปรดเกล้าฯ ให้เป็นพระมหาอุปราชไปปกครองเมืองพิษณุโลก ทรงฟื้นฟูกำลังทหารสะสมกำลังคนและอาวุธ ในที่สุดก็ทรงกอบกู้เอกราชของกรุงศรีอยุธยาได้ หลังจากที่ไทยตกเป็นเมืองขึ้นของพม่า นานถึง 15 ปี เสด็จสวรรคต วันที่ 25 เมษายน พ.ศ. 2148 พระชนมายุ 48 พรรษา

พระราชกรณียกิจที่สำคัญของสมเด็จพระนเรศวร

1. ในวันที่ 25 มกราคม พ.ศ. 2135 พระองค์ทรงกระทำยุทธหัตถีกับพระมหาอุปราชาของพม่า ที่ตำบลหนองสาหร่าย เมืองสุพรรณบุรี ทรงฟันพระมหาอุปราชาสิ้นพระชนม์บนคอช้าง นับเป็นชัยชนะอย่างเด็ดขาดเหนือพม่า จนทำให้กรุงศรีอยุธยาว่างเว้นจากการทำศึกสงครามกับพม่ายาวนานถึง 160 ปี

2. ทรงขยายอำนาจไปหัวเมืองต่าง ๆ จนทำให้อาณาจักรอยุธยา มีอาณาเขตกว้างขวาง สามารถยึดครองล้านช้าง ล้านนา เชียงใหม่ ลำปาง เขมร และพม่าบางส่วนไว้ได้

3. ทรงส่งเสริมการค้าขายกับต่างประเทศ โดยอนุญาตให้พ่อค้าต่างชาติมาค้าขายภายในอาณาจักรอยุธยาได้ เช่น จีน สเปน และฮอลันดา เป็นต้น ซึ่งบางประเทศที่เข้ามานั้น ได้ตั้งสถานการค้าขึ้นด้วย

ในสมัยพระนเรศวรมหาราช อาณาจักรอยุธยา มีอาณาเขตกว้างขวางที่สุด และมีความเจริญรุ่งเรืองมาก ด้วยพระปรีชาสามารถของพระองค์ ทำให้พระองค์ได้รับพระราชสมัญญาเป็น “มหาราช” และในวันที่ 25 มกราคม ซึ่งตรงกับวันกระทำยุทธหัตถี รัฐบาลไทยประกาศให้วันที่ 25 มกราคม ของทุกปี เป็นวันกองทัพไทย

สมเด็จพระนเรศวรมหาราชทรงทำยุทธหัตถีกับพระมหาอุปราชา

สมเด็จพระนารายณ์มหาราช

สมเด็จพระนารายณ์มหาราช เป็นพระมหากษัตริย์ที่มีพระปรีชาญาณ ด้านการต่างประเทศและศิลปวัฒนธรรมคดอย่างสูง ในราชสำนักพร้อมพรั่งไปด้วยนักปราชญ์ ราชกวีคนสำคัญ ในยุคนั้นได้ชื่อว่าเป็น “ยุคทองของวรรณคดีไทย”

พระราชประวัติ

สมเด็จพระนารายณ์มหาราช เสด็จพระบรมราชสมภพ เมื่อ พ.ศ. 2175 เป็นพระราชโอรสในสมเด็จพระเจ้าปราสาททอง กับพระนางศิริราชกัลยา

พระนารายณ์มหาราชเสด็จขึ้นครองราชย์ เมื่อวันที่ 15 ตุลาคม พ.ศ. 2199 ขณะมีพระชนมายุ 25 พรรษา และได้สร้างเมืองลพบุรีขึ้นเป็นราชธานีแห่งที่ 2 พระองค์ทรงเสด็จสวรรคต เมื่อวันที่ 11 กรกฎาคม พ.ศ. 2231 ณ พระที่นั่งสุทธารสวรรย์ พระนารายณ์ราชนิเวศน์ จังหวัดลพบุรี

พระนารายณ์ราชนิเวศน์ จังหวัดลพบุรี

พระราชกรณียกิจที่สำคัญของสมเด็จพระนารายณ์มหาราช

สมเด็จพระนารายณ์มหาราช ทรงเป็นพระมหากษัตริย์ที่ทรงพระปรีชาสามารถอย่างยิ่ง ทรงสร้าง ความเจริญรุ่งเรือง และความยิ่งใหญ่ให้แก่กรุงศรีอยุธยาเป็นอย่างมาก มีพระราชกรณียกิจที่สำคัญ ดังนี้

1. ด้านการปกครองขยายดินแดน โดยทรงยกทัพไปตีเมืองเชียงใหม่ และเมืองพม่าอีกหลายเมือง เช่น มะริด ตะนาวศรี และมีพระยาโกษาธิบดี (เหล็ก) เป็นกำลังสำคัญให้สมเด็จพระนารายณ์สามารถยึดหัวเมือง ของพม่าได้

2. ด้านวรรณคดีไทย ในสมัยพระองค์ถือเป็นยุคทองของวรรณคดี กวีที่มีชื่อเสียงเช่นพระมหาราชครู พระศรีมโหสถ ศรีปราชญ์ วรรณคดีที่สำคัญได้แก่ สมุทรโฆษคำฉันท์ และหนังสือจินตมาณี ซึ่งเป็น แบบเรียนภาษาไทยเล่มแรกของไทย ฯลฯ

3. ด้านการต่างประเทศ มีความสัมพันธ์กับนานาประเทศ ทั้งในยุโรปและเอเชีย ได้มีชาวกรีก ชื่อ คอนสแตนติน ฟอลคอน เข้ามารับราชการดูแลการค้ากับชาวต่างชาติ การค้าก็เจริญรุ่งเรือง มีรายได้เข้า ประเทศมาก สมเด็จพระนารายณ์มหาราชจึงทรงแต่งตั้งให้เป็นเจ้าพระยาวิชาเยนทร์ ฝรั่งเศสเป็นชาติที่มี บทบาทมากทั้งในการค้าและการเผยแพร่ศาสนา พระองค์ได้ทรงพระราชทานที่ดินให้ปลูกสร้างโบสถ์และ โรงเรียน

4. ทรงมีเสรีภาพในการนับถือศาสนา ในสมัยพระองค์ มีชนนารีจากภาคตะวันตก เข้ามาเผยแพร่ คริสต์ศาสนา พระองค์ทรงอนุญาตให้ตั้งบ้านเรือน สร้างโบสถ์ในดินแดนอยุธยาและประชาชนสามารถนับ ถือศาสนาได้อย่างเสรี

นับได้ว่าในยุคของพระองค์ทรงสร้างความเจริญรุ่งเรืองทั้งด้านเศรษฐกิจ การพัฒนาประเทศ และ เป็นยุคทองของวรรณคดีไทย พระองค์จึงได้รับการยอมรับ และได้รับการยกย่องเป็น “มหาราช”

สมเด็จพระนารายณ์ ทรงพระปรีชาสามารถในหลาย ๆ ด้าน ทำให้บ้านเมืองเข้มแข็ง รุ่งเรืองทางกวี นิพนธ์ แก้ปัญหาจากการถูกต่างชาติรุกราน จึงสมควรอย่างยิ่งที่จะได้รับการยกย่องถวายพระนาม “มหาราช”

ชาวบ้านบางระจัน

ชาวบ้านบางระจันเป็นตัวอย่างของความสามัคคี ในการรวมตัวกันต่อสู้และรวมพลังสามารถต้านทานกองทัพพม่าได้หลายครั้ง จนได้ชื่อว่า “เข้มแข็งกว่ากองทัพของกรุงศรีอยุธยาในสมัยนั้น” มีกิตติศัพท์เลื่องลือในด้านวีรกรรม ความกล้าหาญจารึกไว้ในประวัติศาสตร์

อนุสาวรีย์วีรชนค่ายบางระจัน อยู่ที่จังหวัดสิงห์บุรี

ประวัติความเป็นมาและผลงาน

การรบที่บางระจัน เป็นการรบเพื่อป้องกันตัวเองของชาวบ้านเมืองสิงห์บุรีและเมืองต่าง ๆ ที่พากันมาหลบภัยของกองทัพพม่าที่บางระจัน ในคราวการเสียกรุงศรีอยุธยาครั้งที่สอง ซึ่งสามารถเข้าตีกองทัพพม่าได้หลายครั้ง

พ.ศ. 2308 เนเมียวสีหบดี ได้ยกกองทัพพม่ารุกเข้าสู่อาณาจักรอยุธยาจากทางเหนือ ได้มาหยุดอยู่ที่เมืองวิเศษชัยชาญ ทหารพม่าเที่ยวกวาดต้อนผู้คนและทรัพย์สิน ทำให้ราษฎรต่างพากันโกรธแค้นต่อการกดขี่ขมเหงของทหารพม่า จึงมีการแอบคบคิดกันต่อสู้ ชาวเมืองวิเศษชัยชาญ เมืองสิงห์บุรี เมืองสรรคบุรี และชาวบ้านใกล้เคียงพากันคิดอุบายเพื่อล่อลวงทหารพม่า มีหัวหน้าที่เป็นผู้นำที่สำคัญคือ นายแท่น นายโชติ

นายอิน นายเมือง ลวงทหารพม่าไปเพื่อฆ่าฟันตายประมาณ 20 คน แล้วจึงพากันหนีไปยังบางระจัน จึงเป็นที่เลื่องลือไปทั่ว

ในขณะที่เดียวกันชาวเมืองต่าง ๆ ที่อยู่ใกล้เคียงต่างก็เข้ามาสมทบและหลบอาศัยอยู่ที่บางระจันเป็นจำนวนมาก การพยายามเข้าตีค่ายบางระจันของทหารพม่าได้มีการส่งกองทัพเข้ารบถึง 8 ครั้งด้วยกัน ในที่สุดพม่าก็สามารถตีค่ายใหญ่บางระจันได้ ในปี พ.ศ. 2309 รวมเวลาที่ไทยรบกับพม่าเป็นเวลาทั้งสิ้น 5 เดือน

แม้ว่าค่ายบางระจันจะต้องพ่ายแพ้แก่พม่าก็ตาม แต่วีรกรรมในครั้งนั้น ได้รับการจารึกอยู่ในประวัติศาสตร์และจิตใจของประชาชนชาวไทยตลอดมา เพื่อเป็นการรำลึกถึงวีรกรรมอันยิ่งใหญ่ ความกล้าหาญ รักชาติ จังหวัดสิงห์บุรีจึงได้ก่อสร้างอนุสาวรีย์ให้กับผู้นำค่ายบางระจันทั้ง 11 ท่านขึ้น และกำหนดให้ทุกวันที่ 4 กุมภาพันธ์ ของทุกปี เป็นวันสวดดีค่ายบางระจัน

ประวัติหัวหน้าชาวบ้านบางระจัน ทั้ง ๑๑ ท่าน

นายทองแก้ว

อยู่เมืองวิเศษชัยชาญ เมื่อถูกกองทัพพม่าตีเมืองวิเศษแตกและยึดเมืองได้ นายทองแก้วจึงรวบรวมชาวบ้านหลบหนีไปอยู่บ้านโพธิ์ทะเล ท่านหนีออกมาคราวเดียวกับนายดอก ต้องแยกกันอยู่เพราะมีชาวบ้านกันมาก

ต่อมากองทัพพม่าทางเหนือยกลงมาปล้นข่มเหงชาวบ้านมากขึ้น จึงชักชวนกันมาอยู่วัดโพธิ์เก้าต้น บ้านบางระจัน

ท่านเป็นบุคคลสำคัญอีกคนหนึ่งในการออกรบและร่วมวางแผนในการรบด้วย ท่านได้ทำการต่อสู้กับกองทัพพม่าจนเสียชีวิตในที่รบ

นายดอก

ท่านอยู่เมืองวิเศษชัยชาญ เมื่อกองทัพพม่ายกมาสมัยกรุงศรีอยุธยาแม่ทัพพม่าสั่งให้กองทัพออกตีหัวเมืองต่าง ๆ เมืองวิเศษชัยชาญจึงอยู่ในกลุ่มเป้าหมาย เมื่อกองทัพพม่าเข้าตีเมืองวิเศษชัยชาญแตก นายดอกจึงชักชวนชาวบ้านไปอยู่บ้านตลับ คือ บ้านกลับในปัจจุบัน

กองทัพพม่าที่ขวยออกลาดตระเวนเป็นบริเวณกว้างทำให้ชาวบ้านเดือดร้อนเพราะถูกทหารพม่าข่มเหง จึงชักชวนกันหนีมาอยู่ที่วัดโพธิ์เก้าต้น ค่ายบางระจัน

นายดอกเป็นผู้นำชาวบ้านท่านได้ร่วมรบกับชาวบ้านบางระจันกองทัพพม่าบุกเข้าได้แล้วทำให้ท่านเสียชีวิตในสนามรบ

ขุนสรรค์

จากเมืองสรรค์บุรี ท่านได้รวบรวมชาวบ้านต่อสู้กับทหารพม่าที่ยกทัพมาทางเมืองอุทัยธานี ท่านมีฝีมือในการยิงปืน

เมื่อท่านกับชาวบ้านต่อต้านทหารพม่าไม่ไหวจึงชักชวนชาวบ้านมารวมกันที่บางระจันและได้ร่วมรบกับชาวบ้านสิบัวทอง ชาวเมืองวิเศษชัยชาญ ชาวบางระจันที่มารวมกันอยู่ ณ วัดโพธิ์เก้าต้น ค่ายบางระจัน ท่านได้ให้ชาวบ้านรวบรวมอาวุธต่าง ๆ ที่ยึดได้จากทหารพม่าในการรบครั้งก่อน ๆ ที่ได้รับชัยชนะ

ครั้งหนึ่งท่านได้ร่วมกับนายจันหนวดเขี้ยวท่านได้คุมพล 100 คน ตีทัพของอากาศปืนคลึงแตกพ่าย ท่านได้ร่วมรบอยู่ในค่ายจนกระทั่งเสียชีวิตในที่รบ

นายทองแสงใหญ่

ท่านเป็น 1 ใน 11 ท่านที่เป็นผู้นำระดับแนวหน้าและท่านเป็นผู้ที่คิดตั้งค่ายน้อยเพื่อลวงทหารพม่า ท่านคัดชายฉกรรจ์จำนวนหนึ่งตั้งค่ายขึ้นอีกค่ายหนึ่งซึ่งห่างออกจากค่ายใหญ่ออกไป

ในค่ายใหญ่ซึ่งเต็มไปด้วยคนแก่ ทั้งหญิง ชาย เด็กเล็ก และผู้ป่วยที่บาดเจ็บจากการสู้รบและมีการเสียชีวิตทุกวัน

ท่านต่อสู้กับทหารพม่าด้วยกำลังที่มีอยู่ทั้งหมด จนวาระสุดท้ายท่านก็ได้เสียชีวิตในสนามรบ

นายทองเหม็น

ท่านเป็นชาวบางระจัน เข้าร่วมในค่ายบางระจันและ
เป็นอีกท่านหนึ่งที่ร่วมวางแผนในการรบ

ในการรบครั้งที่ 4 ท่านทำหน้าที่เป็นปีกขวาร่วมกับ
นายโชติ นายคอก นายทองแก้ว คุ่มพล 200 คน ไปข้ามคลอง
บ้านขุนโลกติโอบหลังข้าศึก ผลทำให้ทัพพม่าแตกพ่ายและ
ได้ฆ่าแม่ทัพพม่า คือ สุรินทร์จ่อช่อง

ครั้งสุดท้ายพม่าทำการรบแต่ในค่ายโดยยิงปืนใหญ่
ออกมา นายทองเหม็นสุดที่จะทนร่วมกับพวกชาวบ้าน
จำนวนหนึ่ง โดยนายทองเหม็นจี้กระบือเผือกตลุยฝ่าค่ายพม่า
จึงเสียชีวิต นายทองเหม็นถูกพม่าจับฆ่าตายในที่นั้น

พันเรื่อง

เป็นหัวหน้าหมู่บ้าน เมื่อถูกพม่าเข้าปล้นหมู่บ้านหา
ข้าวปลาอาหารให้ทหาร ชาวบ้านถูกทหารพม่ารังแกข่มเหง
จึงได้รับความเดือดร้อน นายพันเรื่อง นายทองแสงใหญ่
นายจันทนวดเขียว ปรีชากันให้ชาวบ้านระจันทั้งหมดไป
อยู่ในวัดโพธิ์เก้าต้นเป็นที่หลบทหารพม่า เพราะมีคลอง
ธรรมชาติล้อมรอบถึง 2 ชั้นและรวมชายฉกรรจ์ในหมู่บ้าน
ได้จำนวนหนึ่งจึงแบ่งกลุ่มกันออกลาดตระเวนหลอกล่อ
ทหารพม่าให้หลงทางเข้าตีไม่ถูกและนายพันเรื่อง ยังเป็นผู้
ออกความคิดหล่อปืนใหญ่เพื่อยิงทำลายค่ายพม่า จึงชักชวน
ชาวบ้านช่วยกันสละทองเหลือง ทองแดง หล่อปืนขึ้น 2
กระบอก แต่ใช้การไม่ได้ อาจเป็นเพราะ โลหะไม่เป็นชนิด
เดียวกันหรือไม่มีความชำนาญ ชาวบ้านต้องอยู่ในสภาพ
เสียชีวิตกำลังใจและท่านได้หลบหนีทหารพม่าในคราวค่าย
แตกไปเสียชีวิตริมฝั่งคลองหน้าวัดขุนสงฆ์ห่างจากค่าย

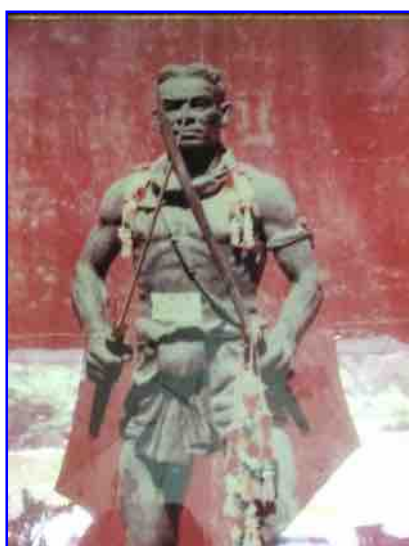
นายเมือง

เป็นคนบ้านสีบัวทอง เมืองสิงห์บุรี ร่วมกับ นายอิน นายโชติ นายแท่น และชาวบ้านอีกจำนวนหนึ่ง ลวงทหารพม่าไปฆ่าและทำนเป็นคนไปนิมนต์พระอาจารย์ธรรมโชติ จากแขวงเมืองสุพรรณบุรีมาอยู่วัดโพธิ์เก้าต้น ค่ายบางระจัน นายเมืองเป็น 1 ใน 11 ผู้นำชาวบ้านในค่ายที่คุมคนออกต่อสู้กับพม่าจนกระทั่งเสียชีวิตในสนามรบ

นายอิน

เป็นคนบ้านสีบัวทอง ที่มาด้วยนายแท่น นายโชติและ นายเมือง เป็นคนหนึ่งที่ร่วมกันฆ่าทหารพม่าในครั้งแรกแล้ว มารวบรวมกำลังตั้งค่ายบางระจันขึ้น ณ วัดโพธิ์เก้าต้น ท่าน เป็น 1 ใน 11 ผู้นำชาวบ้านที่ออกต่อสู้กับทหารพม่าด้วยความกล้าหาญจนตัวตายในสนามรบ

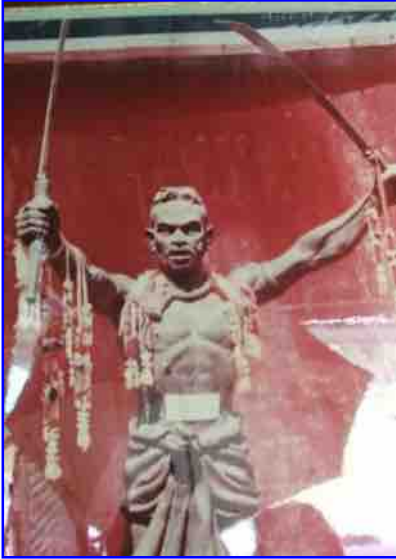

นายโชติ

เป็นคนบ้านสีบัวทอง แขวงเขตเมืองสิงห์บุรีติดต่อเมืองสุพรรณบุรี นายโชติได้รวมชาวบ้านที่ถูกกองลาดตระเวนของทหารพม่าข่มเหงและให้ส่งหญิงสาวให้ ในครั้งนั้นท่านกับพรรคพวกได้ลวงทหารพม่าไปฆ่าได้กว่า 20 คน จากนั้นท่านและชาวบ้านจึงมาอยู่รวมกัน ณ บางระจัน

ท่านได้ต่อสู้กับทหารพม่าจนเสียชีวิตในสนามรบ

นายแท่น

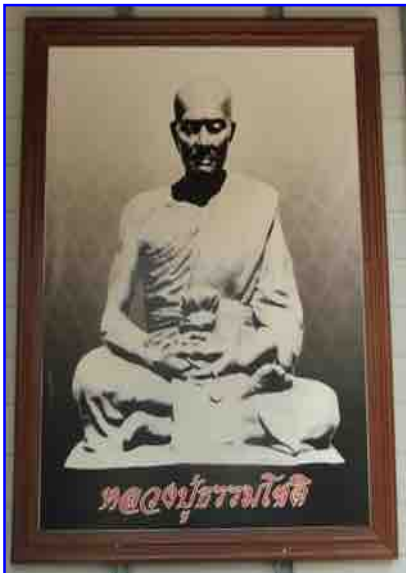

เป็นคนบ้านศรีบัวทอง แขวงเมืองสิงห์บุรี เป็นผู้ที่มีความกล้าหาญและมีฝีมือในการวางแผนรบ จัดได้ว่าเป็นแม่ทัพใหญ่อีกท่านหนึ่ง นายแท่นคุมพลเข้ารบกับพม่าหลายครั้งได้รับชัยชนะในการรบครั้งที่ 4 ท่านคุมพล 200 คน เป็นทัพหลวง ท่านคุมพลเข้าตีลวงพม่าก่อนและให้ทัพปีกขวาและปีกซ้ายเข้าตีโอบหลัง สนามรบคือฝั่งคลองทุ่งห้วยไผ่ สะดือ สี่ตัน

ในการรบครั้งนั้นท่านได้รับชัยชนะและสามารถฆ่าแม่ทัพพม่าได้คือ สุรินทรจ้อช่อง แต่ท่านก็ต้องได้รับความบาดเจ็บที่ขา เนื่องจากถูกอาวุธของข้าศึกต้องหามกลับค่าย

หลังจากนั้น ท่านต้องนอนรักษาตัวอยู่ในค่ายได้มีนานก็เสียชีวิตเพราะพิษบาดแผลทำให้ทุกคนในบางระจันเสียชีวิตยก่าลังใจเพราะขาดบุคคลซึ่งเป็นที่พึ่ง 1 ใน 11 ท่านทุกคนในค่ายต้องหลั่งน้ำตาในการจากไปของท่าน

พระอาจารย์ธรรมโชติ

เดิมท่านจำพรรณาอยู่วัดเขานางบวช แขวงเมืองสุพรรณบุรี เป็นผู้มีความรู้เรื่องวิทยาคมต่าง ๆ และเรื่องยาสมุนไพรไทยโบราณเป็นอย่างดี จึงเป็นที่รู้จักเคารพนับถือมากของประชาชนทั่วไปในเมื่อภัยสงครามเกิดขึ้นในบ้านเมืองท่านก็ยังเป็นขวัญกำลังใจให้กับชาวบ้านต่อสู้กับข้าศึกซึ่งเหตุการณ์เช่นนี้ไม่น่าจะเกิดขึ้นกับชาวบ้าน

โดยชาวบ้านศรีบัวทองมีนายเมืองเป็นผู้นิมนต์ท่านมาอยู่ ณ วัดโพธิ์เก้าต้น ชาวบ้านหนีทหารพม่ามาอยู่รวมกันเป็นจำนวนมาก โรคภัยไข้เจ็บก็มีเกิดขึ้น ความต้องการยาสมุนไพรน้ำมัน ก็มากขึ้น พระอาจารย์ธรรมโชติไม่มีภาชนะที่ใหญ่พอ กับความต้องการของชาวบ้านโดยเฉพาะนักรบชาวบ้านที่ต้องการความเป็นสิริมงคลในการออกรบ พระอาจารย์ธรรมโชติจึงทำน้ำมันใส่สระเพื่อให้พอกับความต้องการของชาวบ้าน

สมัยกรุงธนบุรี

พระเจ้าตากสินมหาราช

พระเจ้าตากสินมหาราชเป็นพระมหากษัตริย์ที่มีพระมหากรุณาธิคุณต่อประเทศชาติอย่างยิ่ง โดยทรงสู้รบกับข้าศึกศัตรู จนสามารถกอบกู้เอกราชของชาติไทยกลับคืนมาจากพม่าได้ภายในระยะเวลาอันสั้น และตั้งกรุงธนบุรีเป็นเมืองหลวงของไทยในสมัยนั้น

พระราชประวัติ

พระบรมราชานุสาวรีย์พระเจ้าตากสิน ที่จังหวัดจันทบุรี

สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช พระราชสมภพ ตรงกับวันที่ 17 เมษายน พ.ศ. 2277 มี พระนามเดิมว่า สิน พระราชบิดาเป็นชาวจีนชื่อ นายไผสอง หรือ หง แซ่เต้ เป็นนายอากรบ่อน พระราชมารดาเป็นคนไทย ชื่อนางนกเอี้ยง โดยเมื่อทรงพระเยาว์ เจ้าพระยาจักรีได้ขอสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช ไปเลี้ยงเป็นบุตรบุญธรรม ตั้งชื่อว่า สิน

เจ้าพระยาจักรีได้นำไปถวายตัวเป็นมหาดเล็กในสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวบรมโกศ ต่อมาได้รับความชอบเป็นพระยาตากเจ้าเมืองตาก

พ.ศ. 2310 กรุงศรีอยุธยาเสียแก่พม่า ครั้งที่ 2 ในวันที่ 7 เมษายน พระเจ้าตากได้ยึดเมืองจันทบุรีเป็นที่ตั้งมั่นในการรวบรวมคน เพื่อกอบกู้เอกราช และพระยาตากก็กอบกู้กรุงศรีอยุธยากลับคืนได้ภายใน 7 เดือน แล้วก็คิดจะปฏิสังขรณ์กรุงศรีอยุธยาขึ้นเป็นราชธานีใหม่ แต่เมื่อตรวจสอบความเสียหายแล้ว เห็นว่ากรุงศรีอยุธยามีความเสียหายมาก ขากแก่การบูรณะแล้ว จึงเลือกเมืองธนบุรีเป็นราชธานี เจ้าตาก ทรงทำพิธีปราบดาภิเษกเป็นกษัตริย์ครองกรุงธนบุรี ตรงกับวันที่ 28 เดือนธันวาคม พ.ศ. 2311 ขณะมีพระชนมายุได้ 34 พรรษา รวมสิริราชสมบัติ 15 ปี

พระราชกรณียกิจสำคัญ

1. ทรงรวบรวมไพร่พลจนสามารถกอบกู้เอกราชให้ชาติไทยได้ภายในเวลา 7 เดือนเท่านั้น นับตั้งแต่เสียกรุงศรีอยุธยาครั้งที่ 2 ให้แก่พม่า
2. ทรงสถาปนากรุงธนบุรีเป็นราชธานี และปราบดาภิเษกเป็นพระมหากษัตริย์ ทรงพระนามว่า สมเด็จพระบรมราชาที่ 4 หรือสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช
3. ทรงรวบรวมประเทศให้เป็นปึกแผ่นได้สำเร็จ โดยการปราบปรามชุมนุมต่าง ๆ ที่ตั้งตนเป็นใหญ่หลายชุมนุม ที่สำคัญ ได้แก่ ชุมนุมเจ้าพระยาพิชัยโลก ชุมนุมเจ้าพิมาย ชุมนุมเจ้าพระฝาง และชุมนุมเจ้านครศรีธรรมราช โดยใช้เวลาเพียง 3 ปีเศษ
4. ทรงมีพระทัยมุ่งมั่นในการฟื้นฟูประเทศให้มีความเจริญก้าวหน้าในด้านต่าง ๆ แม้ว่าตลอดระยะเวลา 15 ปี ในช่วงสมัยของพระองค์จะมีการทำศึกอยู่ตลอดเวลาก็ตาม เช่น การฟื้นฟูทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม ทำให้สังคมไทยคืนสู่ภาวะปกติภายในเวลาอันรวดเร็ว

พระบรมราชานุสาวรีย์สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช
ที่วงเวียนใหญ่ กรุงเทพมหานคร

พระองค์ได้รับการยอมรับและยกย่องว่าเป็น “มหาราช” และเพื่อให้ประชาชนชาวไทย ได้รำลึกถึงพระมหากรุณาธิคุณของพระองค์ รัฐบาลจึงประกาศให้วันที่ 28 ธันวาคม ของทุกปี ซึ่งตรงกับวันที่ทรงปราบดาภิเษกขึ้นเป็นพระมหากษัตริย์ เป็นวันสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช

พระยาพิชัยดาบหัก

พระยาพิชัยดาบหัก เป็นตัวอย่างของบุคคลที่มีความเสียสละ กล้าหาญ ต่อสู้เพื่อประเทศชาติ ยอมเสียสละแม้กระทั่งชีวิตของตนเอง

อนุสาวรีย์พระยาพิชัยดาบหัก หน้าศาลากลางจังหวัดอุตรดิตถ์

ประวัติและผลงาน

พระยาพิชัยดาบหัก เดิมชื่อ จ้อย เกิดที่บ้านห้วยคา อำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์ เมื่ออายุได้ 14 ปี บิดา นำไปฝากกับท่านพระครูวัดมหาธาตุหรือวัดใหญ่ เมืองพิชัย จนสามารถอ่านออกเขียนได้จนแตกฉาน เพราะเป็นคนขยันและเอาใจใส่ในตำราเรียนและคอยรับใช้อาจารย์ และขณะเดียวกันก็ซ้อมมวยไปด้วย ต่อมาเจ้าเมืองพิชัย ได้นำบุตร (ชื่อเถิด) มาฝากที่วัดเพื่อรับเรียนวิชา จึงเกิดเรื่องทะเลาะวิวาทกันกับจ้อยเสมอ จ้อยจึงตัดสินใจหนีออกจากวัด เดินทางขึ้นไปทางเหนือโดยมิได้บอกพ่อแม่ และอาจารย์ จึงได้ไปพบกับครูฝึกมวยคนหนึ่งชื่อเที่ยง จึงขอฝากตัวเป็นศิษย์แล้วเปลี่ยนชื่อใหม่เป็นทองดี ครูเที่ยงรักนายทองดีมาก และมักเรียกนายทองดีว่า นายทองดี พันขาว (เนื่องจากท่านไม่เคี้ยวหมากพลูดังคนสมัยนั้น) ทำให้ลูกหลานครูอิจจานหาทางกลั่นแกล้งต่าง ๆ นานา จึงทำให้จ้อยกราบลาครูเดินทางขึ้นเหนือต่อไป

เมื่อท่านเดินทางถึงเมืองตาก ขณะนั้นกำลังมีพิธีถือน้ำพิพัฒน์สัตยาที่วัดใหญ่ เจ้าเมืองตาก (สมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรี) ได้จัดให้มีมวยฉลองด้วย นายทองดี พันขาว ได้เข้าไปเปรียบเทียบกับครูห้า ซึ่งเป็นครูมวยมือดีของเจ้าเมืองตาก นายทองดี พันขาว ใช้ความว่องไวใช้หมัด สอก และเตะขากรรไกรจนครูห้าสลบไป

เจ้าเมืองตากพอใจมากจึงให้เงิน 3 ตำลึง และชักชวนให้มาอยู่ด้วย นายทองดี พันขาว จึงได้ถวายตัวเป็นทหารของเจ้าเมืองตาก (สมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรี) ตั้งแต่นั้น รับใช้เป็นที่โปรดปรานมาก ได้รับยศเป็น “หลวงพิชัยอาสา”

สมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรี ได้ขึ้นเป็นกษัตริย์ปกครองกรุงธนบุรี และโปรดเกล้าฯ ให้หลวงพิชัยอาสาเป็นเจ้าหมื่นไวยวรนาถ เป็นทหารเอกราชองครักษ์ในพระองค์ และต่อมาโปรดเกล้าฯ เป็น “พระยาสิทธิราชเดโช”

เมื่อปราบชุมนุมเจ้าพระฝางได้แล้ว สมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรี ได้ทรงปูนบำเหน็จความชอบให้ทหารของพระองค์โดยทั่วหน้ากัน ส่วนพระยาสิทธิราชเดโช ได้โปรดเกล้าฯ ปูนบำเหน็จความชอบ ให้เป็น “พระยาพิชัย” ปกครองเมืองพิชัย ซึ่งเป็นบ้านเกิดเมื่อสมัยเยาว์วัย

ในปี พ.ศ. 2313 - 2316 ได้เกิดการสู้รบกับพม่าอีกหลายคราว และทุกคราวกองทัพพม่าได้แตกพ่ายไป พอสิ้นฤดูฝน ปีมะเส็ง พ.ศ. 2316 โปสุพลายกกองทัพมาตีเมืองพิชัย สឹกครั้งนี้พระยาพิชัยจับดาบสองมือ คาดดาบ คุมทหารออกต่อสู้ไล่ฟันแทงพม่าอย่างชุลมุน ณ สมรภูมิบริเวณวัดเอกราช จนเสียการทรงตัวจึงใช้ดาบข้างขวาพุงตัวไว้จนทำให้ดาบข้างขวาคหักเป็นสองท่อน กองทัพโปสุพลาก็แตกพ่ายกลับไป เป็นที่เลื่องลือจนได้นามว่า “พระยาพิชัยดาบหัก”

ชีวิตราชการของพระยาพิชัยดาบหัก น่าจะรุ่งเรืองและเป็นกำลังป้องกันบ้านเมืองได้เป็นอย่างดีในแผ่นดินต่อมา หากแต่ว่าพระยาพิชัยดาบหักเห็นว่าตัวท่านเป็นข้าหลวงเดิมของพระเจ้าตากเกรงว่านานวันไปจะเป็นที่ระแวงของพระเจ้าแผ่นดินและจะหาความสุขได้ยาก ประกอบกับมีความโศกเศร้าอาลัยในพระเจ้าตากอย่างมาก ได้กราบทูลว่าจะขอตายตามสมเด็จพระเจ้าตาก จึงได้ถูกประหารชีวิตตอนอายุ 41 ปี

พระยาพิชัยดาบหักได้สร้างมรดกอันควรแก่การยกย่องสรรเสริญให้สืบทอดมาถึงปัจจุบันในเรื่องของความซื่อสัตย์สุจริต ความกตัญญูทเวที ความเด็ดเดี่ยวเยียบขาดกล้าหาญ มีความรักชาติต้องการให้ชาติมีความเจริญรุ่งเรืองมั่นคง

สมัยรัตนโกสินทร์

พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช (รัชกาลที่ 1)

พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช ทรงเป็นปฐมกษัตริย์แห่งราชวงศ์จักรี ทรงย้ายเมืองหลวงจากกรุงธนบุรี มาตั้งที่กรุงเทพมหานคร ตั้งชื่อว่า กรุงเทพมหานคร อมรรัตน โกสินทร์ เป็นเมืองหลวงของไทย จนถึงปัจจุบันนี้

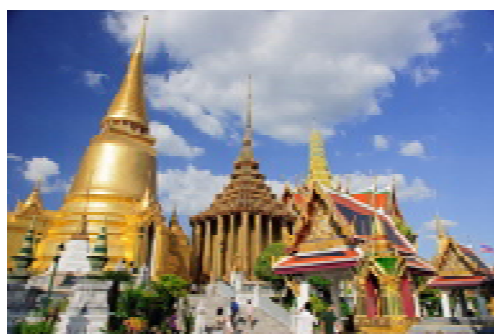
พระราชประวัติ

พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช เสด็จพระราชสมภพ เมื่อวันที่ 21 มีนาคม พ.ศ. 2279 มีพระนามเดิมว่า ทองด้วง ทรงผนวชเมื่อพระชนมายุได้ 21 พรรษา หลังจากลาสิกขา ได้ทรงเข้ารับราชการจนกระทั่งได้ดำรงตำแหน่งหลวงยกกระบัตรเมืองราชบุรี หลังเสียดู่งศรีอยุธยา พระองค์ได้ทรงกอบกู้ราชอาณาจักรขึ้นมาใหม่ ในสมัยสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช พระองค์ได้รับพระราชทานบรรดาศักดิ์เป็นพระยาจักรี และสมเด็จพระเจ้าพระยามหากษัตริย์ศึก ตามลำดับ ต่อมา พ.ศ. 2325 สมเด็จพระเจ้าพระยามหากษัตริย์ศึก ได้ปราบดาภิเษกเป็นปฐมกษัตริย์แห่งราชวงศ์จักรี พระองค์เสด็จสวรรคตเมื่อวันที่ 7 กันยายน พ.ศ. 2352

พระราชกรณียกิจสำคัญ

1. สร้างพระบรมมหาราชวัง

พ.ศ. 2327 สร้างพระมหาปราสาท และสร้างวัดพระศรีรัตนศาสดาราม พร้อมทั้งอัญเชิญพระแก้วมรกตจากกรุงธนบุรี มาประดิษฐานอยู่ภายในวัดแห่งนี้

วัดพระศรีรัตนศาสดาราม

2. ด้านการเมืองการปกครอง

2.1 ทรงสถาปนาราชวงศ์จักรีและกรุงรัตนโกสินทร์ให้เป็นราชธานีแห่งใหม่ โดยทรงย้ายราชธานีจากกรุงธนบุรีมาอยู่ที่กรุงเทพมหานคร ทรงพระราชทานพระนครใหม่นี้ว่า “กรุงเทพมหานคร อมรรัตนโกสินทร์ มหินทรายุธยา มหาดิลกภพ นพรัตนราชธานีบุรีรมย์ อุดมราชนิเวศน์ มหาสถาน อมรพิมาน อวตารสถิต สักกะทัตติยวิษณุกรรมประสิทธิ์” หรือที่เรียกขานกันโดยทั่ว ๆ ไปว่า “กรุงเทพมหานคร”

2.2 โปรดเกล้าฯ ให้ชำระกฎหมายให้ถูกต้องยุติธรรม เรียกว่า “กฎหมายตราสามดวง” ได้แก่ ตราราชสีห์ของสมุหนายก ตราราชสีห์ของสมุหพระกลาโหม และตราบัวแก้วของกรมท่า

เงินพดด้วง

2.3 ทรงเป็นจอมทัพในการทำสงครามกับรัฐเพื่อนบ้าน และทำสงครามเก้าทัพกับพม่า ถือว่าเป็นสงครามครั้งสำคัญ โดยพระองค์ได้ทรงนำทัพออกไปทำศึกสงครามกับพม่าด้วยพระองค์เอง

สงครามเก้าทัพ

3. ด้านเศรษฐกิจ

3.1 มีการค้าขายกับจีนเพิ่มมากขึ้น ทำให้เศรษฐกิจดีขึ้น มีเงินใช้จ่ายในการทำนุบำรุงบ้านเมือง สร้างพระนคร สร้างและบูรณปฏิสังขรณ์วัด

3.2 มีการค้าขายกับต่างประเทศ ได้รับภาษีอากร เช่น อากรสุรา อากรบ่อนเบี้ย อากรขนอนตลาด ภาษีค่าน้ำ

4. ด้านสังคมและวัฒนธรรม

4.1 โปรดเกล้าฯ ให้สร้างพระราชวังและวัดให้มีรูปแบบเหมือนสมัยอยุธยา เพื่อสร้างขวัญกำลังใจแก่ราษฎรให้เสมือนอยู่ในสมัยอยุธยา เมื่อครั้งบ้านเมืองเจริญรุ่งเรือง เช่น ลอกแบบพระที่นั่งสรรเพชญ์ปราสาทขึ้นมาใหม่ และพระราชทานนามว่า “พระที่นั่งดุสิตมหาปราสาท” และสร้างวัดพระศรีรัตนศาสดาราม หรือวัดพระแก้วไว้ในเขตพระบรมมหาราชวัง

4.2 ทรงทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา ด้วยการออกแบบกฎหมายคณะสงฆ์ เพื่อให้พระสงฆ์อยู่ในพระธรรมวินัย มีการสังคายนาพระไตรปิฎกให้มีความถูกต้องสมบูรณ์ มีการสร้างวัดและบูรณปฏิสังขรณ์วัดวาอารามต่าง ๆ เช่น วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม (วัดโพธิ์)

4.3 ทรงส่งเสริมงานวรรณกรรม โดยมีพระราชนิพนธ์วรรณคดีหลายเรื่อง เช่น กลอนนิราศทำดินแดง กลอนบทละครเรื่องอิเหนา กลอนบทละครเรื่อง รามเกียรติ์

ด้วยพระราชกรณียกิจอันทรงคุณค่าอย่างยิ่งต่อชาติไทย พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช จึงได้รับพระราชสมัญญาว่า “มหาราช”

ท้าวเทพกระษัตรีและท้าวศรีสุนทร

ท้าวเทพสตรีและท้าวศรีสุนทร เป็นวีรสตรีที่มีชื่อเสียงปกป้องประเทศชาติและต่อสู้กับศัตรูอย่างกล้าหาญ จนสามารถปกป้องพื้นแผ่นดิน ให้รอดพ้นจากเงื้อมมือของศัตรูไว้ได้

อนุสรณ์สถานท้าวเทพกระษัตรีและท้าวศรีสุนทร อยู่ที่จังหวัดภูเก็ต

ประวัติ

ท้าวเทพกระษัตรี มีชื่อเดิมว่าจัน และท้าวศรีสุนทร มีชื่อเดิมว่ามุก ท่านเป็นพี่น้องร่วมบิดามารดาเดียวกัน บิดาเป็นเจ้าเมืองกลางชื่อ จอมทองคำ มารดาชื่อนางหมาเสี้ย มีพี่น้องรวมทั้งหมด ๕ คน ถือกำเนิดที่บ้านตะเคียน เมืองกลาง ปัจจุบันคือ อำเภอหนึ่งในจังหวัดภูเก็ต คุณหญิงจัน เป็นภริยาของพระยากลาง

ผลงาน

ท้าวเทพกระษัตรีและท้าวศรีสุนทร แม้จะเกิดเป็นสตรี แต่มีความกล้าหาญเช่นเดียวกับบุรุษ และสามารถใช้สติปัญญาอันหลักแหลมรักษาอิสรภาพของท้องถิ่น และชาติบ้านเมืองของเราไว้ได้ เหตุการณ์ ที่ทำให้ท่านทั้งสองได้รับการยกย่องมาจากวีรกรรม ใน พ.ศ. ๒๓๒๘ เมื่อพระเจ้าปดุง กษัตริย์พม่ายกทัพมาตีไทยในเหตุการณ์สงครามเก้าทัพ ทัพหนึ่งได้ยกมาตีเมืองกลาง ซึ่งขณะนั้นพระยากลางเพิ่งถึงแก่อนิจกรรม และยังไม่ได้แต่งตั้งผู้ใดเป็นเจ้าเมืองแทน คุณหญิงจันและคุณหญิงมุก จึงได้ให้ผู้หญิงชาวเมืองกลาง แต่งกายเป็นชายปะปนกับทหารชายของไทย เพื่อให้พม่าเข้าใจว่าฝ่ายไทยมีกำลังมาก ทัพพม่าพยายามตีเมืองกลางอยู่

เดือนเศษ แต่ไม่สำเร็จ และพม่าเริ่มขาดเสบียง ประกอบกับข่าวว่าทัพหลวงของไทยยกมา พม่าจึงตัดสินใจถอยทัพกลับ ทำให้คุณหญิงจันและคุณหญิงมุกรักษาเมืองกลางไว้ได้

ต่อมาพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช ทรงทราบวีรกรรมของคุณหญิงจันและคุณหญิงมุก จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้คุณหญิงจันเป็น ท้าวเทพกระษัตรี และคุณหญิงมุกเป็น ท้าวศรีสุนทร

นับว่าประวัติการต่อสู้ของวีรสตรีเมืองกลาง คือ ท้าวเทพกระษัตรีและท้าวศรีสุนทรนั้น เป็นแบบอย่าง que แสดงให้เห็นว่า บทบาทของหญิงไทยนั้น ต้องทำหน้าที่ทุกอย่างได้ ทั้งในยามบ้านเมืองเป็นปกติหรือในยามคับขัน เพื่อเป็นการยกย่องวีรกรรมของท้าวเทพกระษัตรี และท้าวศรีสุนทรให้จารึกในจิตใจลูกหลานเมืองกลาง และของชาวไทย ทางกรมได้ตั้งนามสถานที่ตั้งเมืองกลางเมื่อครั้งศึกพม่าว่า ตำบลเทพกระษัตรี และให้รวมตำบลท่าเรือกับตำบลลิพอนตั้งเป็นตำบลชื่อว่า ศรีสุนทร นอกจากนี้ในปีพุทธศักราช ๒๕๑๐ ยังได้สร้างอนุสาวรีย์ของวีรสตรีแห่งเมืองกลาง ไว้ที่จังหวัดภูเก็ต เพื่อเป็นเครื่องหมายและอนุสรณ์แห่งความกล้าหาญของสตรีในประวัติศาสตร์ชาติไทยอีกแห่งหนึ่ง

ท้าวสุรนารี (ย่าโม)

ท้าวสุรนารี เป็นวีรสตรีที่ชาวโคราช หรือชาวจังหวัดนครราชสีมา ให้ความเคารพนับถือเป็นอย่างมาก เป็นศูนย์รวมจิตใจของชาวโคราช ถึงขนาดเคยมีนโยบายของรัฐบาลหลายสมัยต้องการที่จะแบ่งจังหวัดนครราชสีมา เป็นจังหวัดย่อย ๆ แต่ไม่สามารถทำได้ เพราะจิตใจของคนในจังหวัดส่วนใหญ่ไม่ยอมแยกตัวออกไป เพราะทุกคนในจังหวัดนี้เป็น “หลานย่าโม” กันทุกคน

ประวัติ

ท้าวสุรนารี เดิมชื่อ โม หรือ โม่ ท่านเป็นบุคคลสำคัญทางประวัติศาสตร์ของจังหวัดนครราชสีมาในฐานะผู้กอบกู้เมืองนครราชสีมา จากกองทัพของเจ้าอนุวงศ์ แห่งเวียงจันทน์ เมื่อ พ.ศ. 2369 คุณหญิงโมเกิดเมื่อ พ.ศ. 2315 ปีเถาะ ในแผ่นดินพระเจ้าตากสินกรุงธนบุรี บิดา มารดา ชื่อ นายกิม นางบุญมา เมื่ออายุ 25 ปีได้เข้าพิธีสมรสกับเจ้าพระยามหิธรราชบิดี (ทองคำ) ที่ปรีภยราชการเมืองนครราชสีมา

เมื่อวันที่ 5 เมษายน พ.ศ. 2524 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ได้เสด็จพระราชดำเนินทรงวางพวงมาลา ณอนุสาวรีย์ท้าวสุรนารี จังหวัดนครราชสีมา

ผลงาน

ความภาคภูมิใจของชาวนครราชสีมา และประชาชนชาวไทยทั่วไปนั่นก็คือ เมื่อปี พ.ศ. 2349 ในสมัยรัชกาลของพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 3 แห่งจักรีวงศ์ เจ้าอนุรุทรราช (เจ้าอนุวงศ์) ผู้ครองนครเวียงจันทน์ ได้ยกทัพมาตีเมืองนครราชสีมา ซึ่งขณะนั้นเจ้าเมืองและพระยาปลัดเมืองไม่อยู่ กองทหารของเจ้าอนุรุทรราช จึงตีเมืองนครราชสีมาได้โดยง่าย และได้กวาดต้อนครอบครัวชาวเมืองนครราชสีมา ซึ่งส่วนมากเป็นผู้หญิง เด็กและคนชรา ไปเป็นเชลย เมื่อวันที่ 17 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2369 คุณหญิงโม ภริยาพระยาปลัดเมืองก็ถูกคุมตัวไปด้วย หัวหน้าของทหารเจ้าอนุรุทรราช ซึ่งเป็นผู้ควบคุมเชลยที่กวาดต้อนไปนั้น ชื่อเพี้ยรามพิชัย ได้สั่งรับอาวุธทุกชนิดจากชาวเมืองจนหมด ครั้นเดินทางมาถึงทุ่งสมถุทธิ์ แขวงเมืองพิมาย (อำเภอพิมายปัจจุบัน) ขณะที่หยุดและตั้งค่ายพักแรม ณ ที่นั้นคุณหญิงโม ได้ออกอุบายให้ชาวเมืองนำอาหารและสุราไปเลี้ยงทหาร ผู้ควบคุม ถึงกับเมามายไร้สติ หมดความระมัดระวัง คุณหญิงโมจึงได้ประกาศให้ชาวเมืองรวมใจกันจับอาวุธตามแต่จะหาได้เข้าโจมตีกองทหารที่ควบคุมโดยไม่ทันรู้ตัว แม้จะมีกำลังน้อยกว่าก็ประสบชัยชนะอีก เพราะความสามัคคี และความกล้าหาญของชาวนครราชสีมา ซึ่งมีคุณหญิงโมเป็นผู้ควบคุม กองทหารเวียงจันทน์แตกพินาศ เจ้าอนุวงศ์ถอยทัพกลับในที่สุด กองทัพไทยยกตามไปปราบจับตัวเจ้าอนุวงศ์ได้ ท่านผู้หญิงผู้กล้าหาญได้นามว่า เป็นวีรสตรี กอบกู้อิสรภาพนครราชสีมาเอาไว้ได้ ด้วยความสามารถมีคุณต่อประเทศชาติอย่างยิ่ง วีรกรรมอันห้าวหาญของคุณหญิงโม เป็น “ท้าวสุรนารี” และทรง

พระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้พระยาปลัดเมืองนครราชสีมา (ทองคำ) ผู้เป็นสามีท้าวสุรนารี เป็น “เจ้าพระยามหิธรราชบิดี” ปรากฏในพงสาวดารมาจรทุกวันนี้ ท้าวสุรนารี ถึงแก่อสัญกรรม เมื่อ พ.ศ. 2395 รวมสิริอายุ 81 ปี

อนุสรณ์สถานวีรกรรมทุ่งสัมฤทธิ์ อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา

ท้าวสุรนารี เป็นผู้ที่เสียสละ เพื่อให้ประเทศชาติได้อยู่รอดปลอดภัย ควรที่อนุชนรุ่นหลังจะได้ระลึกถึงคุณงามความดีของท่าน บ้านเมืองทุกวันนี้เป็นสิ่งที่ต้องหวงแหน การหวงแหน คือ ต้องสามัคคี รู้จักหน้าที่ ทุกฝ่ายต้องช่วยกันชาวนครราชสีมา ได้แสดงพลังต้องการความเรียบร้อย ความสงบ เป็นปัจจัยสำคัญทำให้ชาติกลับปลอดภัยอีกครั้งหนึ่ง และเพื่อเป็นการระลึกถึงคุณความดีของท่าน ชาวเมืองนครราชสีมาได้พร้อมใจกันจัดงานเฉลิมฉลองวันแห่งชัยชนะของท้าวสุรนารีขึ้น ระหว่างวันที่ 23 มีนาคม ถึงวันที่ 3 เมษายน ของทุกปี

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 5)

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 5) เป็นพระมหากษัตริย์ไทยที่ทำความเจริญมาสู่ประเทศไทยในทุก ๆ ด้าน ทรงพัฒนาประเทศให้เจริญรุ่งเรืองในทุกด้าน เพื่อให้ทัดเทียมกับนานาอารยประเทศ ทำให้ประเทศไทยรอดพ้นจากภัยของการล่าอาณานิคมของประเทศมหาอำนาจตะวันตก

พระราชประวัติ

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว มีพระนามเดิมว่า สมเด็จเจ้าฟ้าจุฬาลงกรณ์

ทรงประกาศปลดปล่อยทาส

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวมีพระอักรมเหสีทรงพระนามว่า **สมเด็จพระศรีพัชริน
ทราบรมราชินีนาถ**

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงได้รับการศึกษาจากสำนักพระเจ้าวรวงศ์เธอพระองค์เจ้าบุตรี และทรงศึกษาด้านวิชาการและโบราณราชประเพณีต่าง ๆ จากผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญทั้งชาวไทยชาวต่างชาติ รวมทั้งการสั่งสอนวิชาการด้านต่าง ๆ จากสมเด็จพระบรมชนกนาถ เช่น วิชารัฐศาสตร์ โหราศาสตร์ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เป็นพระมหากษัตริย์พระองค์แรกในราชวงศ์จักรี ที่ขึ้นครองราชย์ในขณะที่ยังทรงพระเยาว์และมีผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ และพระองค์ได้เสด็จเยือนประเทศสิงคโปร์และชวา (อินโดนีเซีย) ประเทศอินเดียและพม่า เพื่อทรงศึกษาข้อดี ข้อเสีย ของแบบแผนการปกครองอย่างตะวันตก นำมาปรับปรุงพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้า

พระราชกรณียกิจที่สำคัญ

1. ด้านการเลิกทาส

เป็นพระราชกรณียกิจที่สำคัญที่สุดของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว โดยพระองค์ได้ทรงตราพระราชบัญญัติทาส ร.ศ. 124 โดยใช้เวลานานกว่า 30 ปี ในการปลดปล่อยทาสมิให้หลงเหลืออยู่ในอาณาจักรไทย โดยไม่มีการสูญเสียเลือดเนื้อ ด้วยวิธีการแบบละมุนละม่อมอันต่างกับต่างชาติที่มีเสียเลือดเสียเนื้อ

การเลิกทาส

2. ด้านการไปรษณีย์โทรเลข

พระองค์ทรงเห็นถึงความสำคัญของการสื่อสารในอนาคตโดยโปรดเกล้าฯ ให้กระทรวงกลาโหม ดำเนินการก่อสร้างวางสายโทรเลข สำหรับสายโทรเลขสายแรกของประเทศ โดยเริ่มก่อสร้างในปี พ.ศ. 2418 จากกรุงเทพฯ - สมุทรปราการ และจัดตั้งการไปรษณีย์ขึ้นเป็นครั้งแรกในปี พ.ศ. 2441 พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้โปรดเกล้าฯ ให้กรมโทรเลขรวมเข้ากับกรมไปรษณีย์ชื่อว่า กรมไปรษณีย์โทรเลข

การไปรษณีย์

3. ด้านการโทรศัพท์

กระทรวงกลาโหม ได้นำโทรศัพท์อันเป็นวิทยาคารในการสื่อสารที่ทันสมัย เข้ามาทดลองใช้เป็นครั้งแรก ในปี พ.ศ. 2424 จากกรุงเทพฯ - สมุทรปราการ เพื่อแจ้งข่าวเรือ เข้า - ออก ที่ปากน้ำ

4. ด้านการปกครอง

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทรงวางระเบียบการปกครองใหม่ โดยการแยกหน่วยราชการออกเป็นกรมกองต่าง ๆ ให้มีหน้าที่รับผิดชอบเฉพาะไม่ก้ำก๋ายกัน 12 กรม ได้แก่

1. กรมพระคลัง มีหน้าที่ดูแลเกี่ยวกับการเก็บภาษีรายได้จากประชาชน
2. กรมยุติธรรม มีหน้าที่ดูแลเกี่ยวกับคดีความที่ต้องตัดสินต่าง ๆ ทั้งคดีอาญาและคดีแพ่ง

3. **กรมยุทธนาธิการ** มีหน้าที่ตรวจตรารักษาการณ์ในกรมทหารบก ทหารเรือ และกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับทหาร

4. **กรมธรรมการ** มีหน้าที่ดูแลเกี่ยวกับกิจการของพระสงฆ์ คือ หน้าที่สั่งสอนอบรมพระสงฆ์และสอนหนังสือให้กับประชาชนทั่วไป

5. **กรมโยธาธิการ** มีหน้าที่ดูแลตรวจตราการก่อสร้าง การทำถนน ขุดลอกคูคลอง และงานเกี่ยวข้องกับการก่อสร้าง

6. **กรมมูรธาธิการ** มีหน้าที่ดูแลรักษาพระราชลัญจกร พระราชกำหนดกฎหมาย และหนังสือที่เกี่ยวข้องกับราชการทั้งหมด

7. **กรมมหาดไทย** มีหน้าที่ดูแลบังคับบัญชาหัวเมืองฝ่ายเหนือ และเมืองลาวประเทศราช

8. **กรมพระกลาโหม** มีหน้าที่บังคับบัญชาหัวเมืองปักษ์ใต้ ฝ่ายตะวันออก ตะวันตก และเมืองมลายู

9. **กรมท่า** มีหน้าที่ดูแลงานที่เกี่ยวข้องกับการต่างประเทศ

10. **กรมวัง** มีหน้าที่ดูแลรักษาการณ์ต่าง ๆ ในพระบรมมหาราชวัง

11. **กรมเมือง** มีหน้าที่ดูแลรักษากฎหมายอาญาที่เกี่ยวกับผู้กระทำความผิด กรมนี้มีตำราจัดทำหน้าที่ในการดูแลรักษาความสงบ และจับกุมผู้กระทำความผิดมาลงโทษ

12. **กรมนา** มีหน้าที่คล้ายคลึงกับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ในปัจจุบันคือ มีหน้าที่หลักในการดูแลควบคุมการเพาะปลูก ค้าขาย และป่าไม้

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวมีพระบรมราชโองการประกาศ ให้ยกฐานะกรมขึ้นเป็นกระทรวง ในวันที่ 1 เมษายน พ.ศ.2435 และได้ยุบ 2 กระทรวงที่ทำหน้าที่ซ้ำซ้อนกัน คือ กระทรวงมูรธาธิการยุบรวมกับกระทรวงวัง และกระทรวงยุทธนาธิการยุบรวมกับกระทรวงกลาโหม โดยคงเหลือไว้ 10 กระทรวง

5. ด้านการพยาบาลและสาธารณสุข

พระองค์ได้โปรดเกล้าฯ ให้สร้างโรงพยาบาลเพื่อรักษาประชาชน ด้วยวิธีการแพทย์แผนใหม่ แทนวิธีการรักษาแบบเดิมที่ล้าสมัย โดยได้พระราชทานทรัพย์ส่วนพระองค์จำนวน 16,000 บาท เพื่อเป็นทุนเริ่มแรกในการสร้างโรงพยาบาลชื่อว่า โรงพยาบาลวังหลัง ต่อมาได้พระราชทานนามโรงพยาบาลใหม่ว่า **โรงพยาบาลศิริราช**

โรงพยาบาลศิริราช

6. ด้านการกฎหมาย

กฎหมายในขณะนั้นมีความล้าสมัยอย่างมาก ทำให้ต่างชาติใช้เป็นข้ออ้างในการเอาเปรียบไทย พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวจึงทรงโปรดเกล้าฯ สร้างประมวลกฎหมายอาญาขึ้นใหม่ เพื่อให้ทันสมัยทัดเทียมกับอารยประเทศโดยอาศัยผู้เชี่ยวชาญกฎหมายจากต่างประเทศ และบุคคลที่มีความสำคัญในด้านนี้คือพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์ (พระบิดาแห่งกฎหมายไทย) พระราชโอรส การลงโทษแบบจารีตจึงถูกยกเลิกไป

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงโปรดเกล้าฯ ให้จัดตั้งโรงเรียนกฎหมายแห่งแรกของประเทศไทย โดยมีกรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์ทรงเป็นผู้อำนวยการ

7. ด้านการขนส่งและสื่อสาร

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงโปรดเกล้าฯ ให้คณะเสนาบดีและกรมโยธาธิการสำรวจเส้นทาง เพื่อวางรากฐานการสร้างทางรถไฟ เริ่มสร้างทางรถไฟสายกรุงเทพ - นครราชสีมา ทำให้มีเกิดรถไฟหลวงแห่งแรกของไทย

8. ด้านการเปลี่ยนแปลงระบบเงินตรา

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงโปรดเกล้าฯ ให้ผลิตธนบัตรขึ้น ตั้งแต่ อัฐ และตั้งกรมธนบัตรขึ้น ได้มีการผลิตธนบัตรรุ่นแรกออกมา 5 ชนิด คือ ๑,๐๐๐ บาท ๑๐๐ บาท ๒๐ บาท ๑๐ บาท ๕ บาท มีประกาศยกเลิกใช้เงินพดด้วง เหรียญเฟื้อง เบี้ยทองแดง มีการจัดตั้งธนาคารขึ้นครั้งแรก ชื่อแบงก์สยามกัมมาจล ปัจจุบันคือ ธนาคารไทยพาณิชย์จำกัด

9. ด้านการศึกษา

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงโปรดเกล้าฯ ให้ตั้งโรงเรียนหลวงแห่งแรกขึ้น เมื่อปี พ.ศ. 2444 โดยมีหลวงสารประเสริฐเป็นอาจารย์ใหญ่ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้พระยาศรีสุนทรโวหาร (น้อย อาจารยางกูร) เป็นผู้เขียนตำราเรียนขึ้นมาเรียกว่า แบบเรียนหลวง จำนวน 6 เล่ม เมื่อ พ.ศ. 2460 โปรดเกล้าฯ ให้จัดตั้ง “กรมศึกษาธิการ” ขึ้น เพื่อดูแลด้านการศึกษาของชาติ โรงเรียนหลวงสำหรับราษฎรแห่งแรกที่สร้างขึ้นในวัด คือ โรงเรียนวัดมหรณพาราม

10. ด้านศิลปวัฒนธรรม

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงเป็นกวีเอกที่ยิ่งใหญ่พระองค์หนึ่งในแผ่นดินสยาม โดยทรงพระราชนิพนธ์วรรณกรรมไว้มากมายที่ได้รับความนิยม คือ

1. พระราชพิธีสิบสองเดือน
2. บทละครเรื่องเงาะป่า
3. ไกลบ้าน

ฯลฯ

ด้วยพระราชกรณียกิจที่ก่อให้เกิดประโยชน์อย่างมหาศาลต่อประเทศไทย จึงได้รับพระราชสมัญญานามว่า “สมเด็จพระปิยะมหาราช” อันหมายถึง ทรงเป็นที่เคารพรักของประชาชนทั้งปวง พระองค์เสด็จสวรรคต เมื่อวันที่ 23 ตุลาคม พ.ศ. 2453 ประเทศไทยจึงกำหนดให้วันที่ 23 ตุลาคมของทุกปี เป็นวันปิยะมหาราช

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช (รัชกาลที่ 9)

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช เป็นพระมหากษัตริย์รัชกาลที่ 9 แห่งราชวงศ์จักรี และเป็นองค์ที่ 2 ในประวัติศาสตร์ไทยถัดจาก พระปิยะมหาราช ที่ได้รับการถวาย พระนาม “มหาราช” ขณะที่ครองราชย์ พระองค์ทรงทำนุบำรุงประเทศตามพระบรมราชโองการว่า “เราจะครองแผ่นดินโดยธรรมเพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม”

พระราชประวัติ

พระราชสมภพ

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ทรงเป็นพระราชโอรสในสมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรมพระบรมราชชนก และสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี พระองค์ทรงพระราชสมภพ เมื่อวันที่ 5 ธันวาคม พ.ศ. 2470

การศึกษา

ทรงเข้ารับการศึกษาที่โรงเรียนมาแตร์เดอี กรุงเทพมหานคร และศึกษาต่อ ณ ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ พระองค์ทรงรอบรู้หลายภาษา ได้แก่ อังกฤษ ฝรั่งเศส เยอรมัน และ ละติน

ครองราชย์

พระองค์ได้ทรงขึ้นครองราชย์เป็นพระมหากษัตริย์ รัชกาลที่ 9 แห่งพระบรมราชจักรีวงศ์

พระราชพิธีราชาภิเษกสมรส

ทรงประกอบพิธีราชาภิเษกสมรส กับ หม่อมราชวงศ์สิริกิติ์ กิติยากร ที่วังสระปทุม และได้ทรงสถาปนาหม่อมราชวงศ์สิริกิติ์ ขึ้นเป็น สมเด็จพระราชินีสิริกิติ์ ต่อมา

พระบรมราชาภิเษก

เมื่อวันที่ 5 พฤษภาคม 2493 โดยทรงประกอบพระราชพิธีบรมราชาภิเษก ตามโบราณราชประเพณี และในการนี้ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ สถาปนาเฉลิมพระเกียรติยศสมเด็จพระราชินีสิริกิติ์ พระอัครมเหสีเป็นสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินี มีพระราชธิดาและพระราชโอรส 4 พระองค์ทรงประกาศปฏิญาณหรือพระปฐมบรมราชโองการว่า พระปฐมบรมราชโองการว่า “เราจะครองแผ่นดินโดยธรรมเพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม”

พระปฐมบรมราชโองการว่า “เราจะครองแผ่นดินโดยธรรมเพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม”

ทรงพระผนวช

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงพระผนวช ณ วัดพระศรีรัตนศาสดาราม ปฏิบัติพระศาสนกิจเป็นเวลา 15 วัน

พระราชกรณียกิจด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ

1. ด้านการจัดการทรัพยากรน้ำ

โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เป็นโครงการที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงวางแผนพัฒนา พระองค์ท่านทรงวางแผน และหาวิธีการจัดการทรัพยากรน้ำ การพัฒนาแหล่งน้ำ เพื่อแก้ไขภัยแล้งให้ประชาชนชาวไทยมีน้ำใช้ในการเกษตร และบริโภคอุปโภคได้อย่างสมบูรณ์ตลอดปี

2. ด้านการจัดการทรัพยากรป่าไม้

พระองค์ท่านทรงมุ่งมั่นที่จะแก้ไขปรับปรุง และพัฒนาป่าให้อยู่ในสภาพสมบูรณ์ดังเดิม โดยเน้นการอนุรักษ์และพัฒนาป่าต้นน้ำเป็นพิเศษ จากแนวพระราชดำริของพระองค์ได้ก่อให้เกิดโครงการต่าง ๆ ได้แก่

1. ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้อันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่
2. ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดเพชรบุรี ได้ประสบผลสำเร็จอย่างสูงในด้านการลดปัญหาการบุกรุกทำลายป่า การป้องกันไฟป่า

3. ศูนย์วิจัยและศึกษาธรรมชาติป่าพรุสรินทร อำเภอสู่โขงโก-ลก จังหวัดนราธิวาส มีวัตถุประสงค์เพื่อทำการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับธรรมชาติและสภาพแวดล้อมของป่าพรุ เป็นต้น

3. ด้านการจัดการทรัพยากรที่ดิน

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงวางแนวทางแก้ไขปัญหาทรัพยากรที่ดินที่เสื่อมโทรม ขาดคุณภาพ และการขาดแคลนที่ดินทำกินสำหรับเกษตรกร แบ่งได้เป็น 3 ด้านหลัก ได้แก่

1. การจัดและพัฒนาที่ดิน

ปัญหาการขาดแคลนที่ดินทำกินของเกษตรกร เป็นปัญหาสำคัญอย่างมาก และพระองค์ท่านทรงให้ความสำคัญ เพื่อแก้ไขปัญหานี้ให้มีที่ดินทำกินของเกษตรกร โดยพระราชดำรินำแนวทางหนึ่งในการแก้ไขปัญหาได้แก่ วิธีการปฏิรูปที่ดินมาใช้ในการจัดและพัฒนาที่ดินที่เป็นป่าเสื่อมโทรม ที่ร้างว่างเปล่า นำมาจัดสรรให้เกษตรกรที่ไร้ที่ทำกิน ได้ประกอบอาชีพในรูปของหมู่บ้านสหกรณ์ นอกจากนี้ยังมีการจัดพื้นที่ทำกินให้ราษฎรชาวไทยภูเขา สามารถดำรงชีพอยู่ได้เป็นหลักแหล่ง โดยไม่ต้องทำลายป่าอีกต่อไป โดยดำเนินโครงการเกี่ยวกับการพัฒนาที่ดินเพื่อการเกษตรควบคู่ไปกับการพัฒนาแหล่งน้ำ เช่น โครงการนิคมสหกรณ์หุบกะพง (ในพระบรมราชูปถัมภ์) อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี โครงการจัดพัฒนาที่ดินทุ่งลุยลาย อันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอกอนสาร จังหวัดชัยภูมิ เป็นต้น

2. การพัฒนาและอนุรักษ์ดิน

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงให้ความสำคัญมากขึ้นในการอนุรักษ์และฟื้นฟูที่ดิน ที่มีสภาพธรรมชาติ และปัญหาที่แตกต่างกันออกไปในแต่ละภูมิภาค เพื่อแก้ไขปัญหาดินมากขึ้น เช่น การศึกษาวิจัยเพื่อแก้ไขปัญหาดินเค็ม ดินเปรี้ยว ดินทราย ในภาคกลาง และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ปัญหาดินพรุในภาคใต้ การพัฒนาและอนุรักษ์ดินที่สำคัญ แบ่งได้ 3 ส่วน คือ

ก) แบบจำลองการพัฒนาพื้นที่ที่มีสภาพขาดความอุดมสมบูรณ์ เพื่อทำการศึกษา ค้นคว้าเกี่ยวกับการสร้างระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ

ข) การแก้ไขปัญหาดินเปรี้ยวด้วยวิธี "การแก้งดิน" จากนั้นจึงทำการปรับปรุงดินด้วยวิธีการต่าง ๆ

ค) มีการศึกษาทดลองปลูกหญ้าแฝก เพื่อป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน และอนุรักษ์ ความชุ่มชื้นไว้ในดิน

3. การดำเนินการเกี่ยวกับกรรมสิทธิ์ที่ดิน “ป่าเตรียมสงวน”

จากปัญหาความรุนแรงในการบุกรุกเข้าไปครอบครองที่ดินของรัฐ โดยราษฎรที่ไม่มีที่ดินทำกินเป็นหลักแหล่ง จึงได้ทรงพระราชทานแนวทางการจัดการทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ สำหรับที่ดินป่าสงวนที่เสื่อมโทรมและราษฎรได้เข้าไปทำกินอยู่แล้วนั้น โดยรัฐให้กรรมสิทธิ์แก่ราษฎรในการทำกินได้อย่างถูกต้องตามกฎหมาย แต่มิได้มีการออกโฉนดที่จะสามารถนำไปซื้อขายได้ เพียงแต่ควรออกใบหนังสือรับรองสิทธิทำกิน (สทก.) แบบสามารถเป็นมรดกตกทอดแก่ทายาทให้สามารถทำกินได้ตลอดไป ทำให้วิธีการนี้ช่วยให้ราษฎรมีกรรมสิทธิ์ที่ดินเป็นของตนเองและครอบครัว โดยไม่อาจนำที่ดินนั้นไปขายและจะไม่ไปบุกรุกพื้นที่ป่าสงวนอื่น ๆ อีกต่อไป

4. ด้านการจัดการทรัพยากรประมง

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงมีแนวพระราชดำริในการจัดการทรัพยากรประมง เพื่อแก้ไขปัญหาแหล่งน้ำธรรมชาติที่เสื่อมโทรม และการผลิตสัตว์น้ำจืดเป็นแหล่งอาหารราคาถูกที่ให้สารอาหารโปรตีนให้ประชาชน ดังนี้

1. โครงการส่วนพระองค์สวนจิตรลดา ที่มีบ่อเพาะเลี้ยงปลานิล
2. การจัดการทรัพยากรประมง ที่เกี่ยวกับการพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่งได้พระราชทานดำริเพื่อหาแนวทางการเพาะเลี้ยงกุ้งกุลาดำอย่างยั่งยืน รวมทั้งการใช้ประโยชน์ทรัพยากรชายฝั่งแบบเอนกประสงค์และเกื้อกูลกัน ณ “ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบน” จังหวัดจันทบุรี

5. ด้านการจัดการทรัพยากรการผลิตทางการเกษตร

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงมีพระราชดำริในการพัฒนาประสิทธิภาพการผลิตทางการเกษตร ให้มากที่สุด ภายใต้ข้อจำกัดของสภาพภูมิศาสตร์และทรัพยากรธรรมชาติมุ่งเน้นการใช้เทคโนโลยีที่ง่าย ไม่ยุ่งยากซับซ้อน ได้แก่

5.1 ทฤษฎีการพัฒนาการเกษตรแบบ “พึ่งตนเอง” และเศรษฐกิจพอเพียง มุ่งเน้นให้เกษตรกรสามารถพึ่งตนเอง และช่วยเหลือตนเองในด้านอาหารก่อนเป็นสำคัญ ไม่ให้พึ่งพากับพืชเกษตรเพียงชนิดเดียว ให้ปลูกพืชหลากหลายชนิด

5.2 ทฤษฎีใหม่ : แนวทางการจัดการที่ดินและน้ำเพื่อการเกษตรที่ยั่งยืน พระองค์ทรงพระราชทาน “ทฤษฎีใหม่” เพื่อแก้ไขปัญหาการขาดแคลนที่ดินทำกินของเกษตรกร

5.3 เกษตรยั่งยืนและระบบเกษตรธรรมชาติ มุ่งใช้ประโยชน์จากธรรมชาติเป็นปัจจัย ที่สำคัญ เพื่อช่วยลดค่าใช้จ่ายในการทำมาหากินของเกษตรกรลงให้เหลือน้อยที่สุด เช่น การสนับสนุนให้เกษตรกรใช้โคกระบือในการทำนา มากกว่าการใช้เครื่องจักร , การปลูกพืชหมุนเวียน หลีกเลี่ยงใช้สารเคมีต่าง ๆ ที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

6. ด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

พระองค์ทรงมุ่งเน้นการอนุรักษ์และฟื้นฟูสภาพสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะหลักการ “น้ำดีไล่น้ำเสีย” หลักการบำบัดน้ำเสียด้วยผักตบชวา ทฤษฎีการบำบัดน้ำเสียด้วยการผสมผสานระหว่างพืชน้ำกับระบบการเติมอากาศ ทฤษฎีการบำบัดน้ำเสียด้วยระบบบ่อบำบัดและวัชพืชมบำบัด และ “กักหน้ำน้ำเสียพัฒนา” ฯลฯ

พระราชกรณียกิจด้านการแพทย์

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้มีคณะแพทย์ที่เป็นผู้เชี่ยวชาญในแต่ละสาขาจากโรงพยาบาลต่าง ๆ พร้อมด้วยเวชภัณฑ์และเครื่องมือแพทย์ เพื่อให้การรักษาพยาบาลราษฎรที่ป่วยไข้ได้ทันทีและมีโครงการทันตกรรมพระราชทาน ช่วยเหลือในท้องถิ่นทุรกันดารที่ห่างไกล

พระราชกรณียกิจด้านการศึกษา

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงตระหนักถึงการพัฒนาศึกษาให้กับเยาวชน โดยจัดตั้งมูลนิธิอานันทมหิดล เพื่อให้ทุนการศึกษาแก่นักศึกษาไปศึกษาหาความรู้ต่อในวิชาการชั้นสูงในประเทศต่าง ๆ เพื่อที่จะได้นำความรู้ที่นั่น ๆ กลับมาใช้พัฒนาประเทศชาติให้เจริญก้าวหน้าต่อไป พระองค์ทรงมีพระราชดำริให้จัดทำสารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน เพื่อใช้สำหรับศึกษาหาความรู้

พระราชกรณียกิจด้านความสัมพันธ์ต่างประเทศ

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้เสด็จพระราชดำเนินเยือนประเทศต่าง ๆ หลายประเทศ ทั้งในทวีปเอเชีย ทวีปยุโรป และทวีปอเมริกาเหนือ เพื่อเป็นการเจริญทางพระราชไมตรีระหว่างประเทศไทย กับบรรดามิตรประเทศเหล่านั้น ให้แน่นแฟ้นยิ่งขึ้น

พระราชกรณียกิจด้านภาษาและวรรณกรรม

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระอัจฉริยภาพด้านภาษาและวรรณกรรม สิ่งที่แสดงให้เห็นถึงพระอัจฉริยะด้านวรรณศิลป์ของพระองค์อย่างสมบูรณ์ คือพระราชนิพนธ์เรื่องพระมหาชนก ซึ่งพระองค์ทรงพระราชนิพนธ์ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษในเล่มเดียวกัน

พระราชกรณียกิจด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

1. โครงการฝนหลวง

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้ทรงค้นหาวิธีการช่วยเหลือภัยแล้งให้กับพสกนิกร โดยการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาประยุกต์ กับทรัพยากร ที่มีอยู่ให้เกิดมีศักยภาพของการเป็นฝนให้ได้ “ฝนหลวง” หรือฝนเทียม

2. โครงการแก้มลิง กักตุนแล้วระบายน้ำตามแรงโน้มถ่วง

มีการขุดคลองต่าง ๆ เพื่อชักน้ำมารวมกันไว้เป็นบ่อพักที่เปรียบได้กับแก้มลิง แล้วค่อย ๆ ระบายน้ำลงทะเลเมื่อน้ำทะเลลดลง จากการดำเนินโครงการได้ช่วยแก้ปัญหาน้ำท่วมในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล

3. กังหันน้ำชัยพัฒนา ปั่นน้ำเสียเติมออกซิเจน

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงโปรดเกล้าฯ ให้มูลนิธิชัยพัฒนาผลิตเครื่องกังหันน้ำชัยพัฒนา ซึ่งเป็นเครื่องกลเติมอากาศ เป็นกังหันน้ำแบบทุ่นลอยซึ่งใช้ในการบำบัดน้ำเสีย

กังหันน้ำชัยพัฒนา

กังหันน้ำชัยพัฒนาได้รับสิทธิบัตรจากกรมทรัพย์สินทางปัญญา เมื่อวันที่ 2 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2536 นับว่าเป็นสิทธิบัตรในพระปรมาภิไธยของพระมหากษัตริย์พระองค์แรกของไทย และครั้งแรกของโลก และถือว่าวันที่ 2 กุมภาพันธ์ ของทุกปี เป็น “วันนักประดิษฐ์”

4. เชื้อนดิน อ่างเก็บน้ำที่ไม่ใช้คอนกรีต

เป็นแนวทางการพัฒนาแหล่งน้ำผิวดินตามแนวพระราชดำริ เชื้อนดินไม่เพียงบรรเทาปัญหาขาดแคลนน้ำหากแต่ยังป้องกันน้ำท่วมได้อีกด้วย อีกทั้งยังเป็นแหล่งเพาะพันธุ์สัตว์น้ำขนาดเล็กอย่างปลาและกึ่งน้ำจืดได้อีกด้วย

5. ไบโอดีเซลจากปาล์มประกอบอาหารตู้เชื้อเพลิงเครื่องยนต์

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงเป็นผู้นำทางด้านการพัฒนาพลังงานทดแทนมีพระราชดำริด้านการพัฒนาน้ำมันปาล์มเพื่อใช้กับเครื่องยนต์ดีเซล การพัฒนาไบโอดีเซลจาก น้ำมันปาล์มในชื่อ “การใช้ น้ำมันปาล์มกลั่นบริสุทธิ์เป็นเชื้อเพลิงสำหรับเครื่องยนต์ดีเซล” ได้ จดสิทธิบัตรที่กระทรวงพาณิชย์เมื่อวันที่ 9 เมษายน พ.ศ. 2544 อีกทั้งในปี 2546 ทรงได้รับการทูลเกล้าฯ ถวายรางวัลจาก “โครงการน้ำมันไบโอดีเซลสูตรสกัดจากน้ำมันปาล์ม” ในงาน “บริสเซลล์ ยูเรกา” ซึ่งเป็นงานแสดงสิ่งประดิษฐ์ใหม่ของโลก วิทยาศาสตร์ ณ กรุงบริสเซลล์ ประเทศเบลเยียม

จากพระอัจฉริยภาพ และพระราชกรณียกิจอันใหญ่หลวงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ได้พระราชทานความรัก ความเมตตาแก่อาณาประชาราษฎร์ เพื่อให้อาณาประชาราษฎร์มีความสุข ทำให้ประชาชนคนไทยทุกคน ทุกหมู่เหล่า ต่างก็สำนึกในพระมหากรุณาธิคุณอันล้นพ้นของพระองค์ และเทิดทูนพระเกียรติคุณทั้งในหมู่ชาวไทยและชาวโลกด้วยการสดุดีและการทูลเกล้าฯ ถวายปริญญาเกิตติมศักดิ์เป็นจำนวนมากทุกสาขาวิชาการ

บรรณานุกรม

กระทรวงวัฒนธรรม. สถาบันพระมหากษัตริย์กับการศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม.

<http://www.m.culture.go.th/ilovethaiculture/index/php22013-07-01-03-11-16/2> . : เข้าถึงวันที่ 2 กรกฎาคม 2557.

กองทัพเรือ <http://navy.mi.th>

ความเป็นมาและบุคคลสำคัญในสมัยธนบุรี. www.jeqwws.wordpress.com. : เข้าถึงวันที่ 3 กรกฎาคม 2557

คู่มือการเรียนรู้ระดับประถมศึกษา สารการเรียนรู้ หมวดวิชาการพัฒนาสังคมและชุมชน บริษัท ไข่มุกเดียว

ประวัติของหมู่บ้านบางระจัน. www.clipmass.com/story/6263. : เข้าถึงวันที่ 3 กรกฎาคม 2557

_____ [.http://www.oknation.net/blog/print.php?id-581446](http://www.oknation.net/blog/print.php?id-581446).

_____ www.tiewpakklang.com. : เข้าถึงวันที่ 27 สิงหาคม 2557

“พระมหากษัตริย์ผู้ทรงได้รับการเทิดทูลยกย่องว่าเป็น “มหाराช”. (Online). <https://site.google.com/site/7mharachnisyam/home/phra-mha-ksatriy-phuthrng-di-rab-kar-theid-thul-ykyxng-wa=pen-mharach>.

7 mharachnisyam/home/phra-mha-ksatriy-phuthrng-di-rab-kar-theid-thul-ykyxng-wa=pen-mharach. : เข้าถึงวันที่ 2 กรกฎาคม 2557.

พีรทิพย์ สันธเมศวร์ และ กฤติณา จันทร์หาว. <http://www.thaigoodview.com/node/48834>

มหाराชไทย บริษัท 2020 เวิลด์ มีเดีย จำกัด

วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี. การรบที่บางระจัน. <https://th.wikipedia.org/wiki/> : เข้าถึงวันที่ 3

กรกฎาคม 2557.

วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี. พระยาพิชัยดาบหัก. <https://th.wikipedia.org/wiki/> : เข้าถึงวันที่ 3

กรกฎาคม 2557.

วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี. พ่อขุนรามคำแหงมหาราช. พ่อขุนรามคำแหงมหาราช.

<https://th.wikipedia.org/wiki/> : เข้าถึงวันที่ 2 กรกฎาคม 2557.

วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี. สมเด็จพระนเรศวรมหาราช. <https://th.wikipedia.org/wiki/> : เข้าถึงวันที่ 2

กรกฎาคม 2557.

ศิริพร ดาบเพชร คมคาย มากบัว และประจักษ์ เป๊ะสกุล. ประวัติศาสตร์ไทย ม. 4- ม. 6. พิมพ์ครั้งที่ 1.

กรุงเทพฯ : อักษรเจริญทัศน์.

สารสนเทศจังหวัดที่ตั้งสาขาวิทยบริการเฉลิมพระเกียรติ มหาวิทยาลัยรามคำแหง. จังหวัดสุโขทัย.

<http://www.info.ru.ac.th/province/Sukhotai/pkr1.htm>. : เข้าถึงวันที่ 2 กรกฎาคม 2557.

สื่อการเรียนรู้การศึกษานอกโรงเรียน (กศน.) หมวดวิชาพัฒนาสังคมและชุมชน สมบูรณ์แบบระดับ

ประถมศึกษา สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช

อัญชลี สุสายัณห์. **ท้าวเทพสตรี และท้าวศรีสุนทร**. www.reurnthai.com. : เข้าถึงเมื่อวันที่ 3 กรกฎาคม 2557.

ท้าวเทพสตรี และท้าวศรีสุนทร. Story@phuketindex.com. : เข้าถึงวันที่ 3 กรกฎาคม 2557

<http://www.13nr.org/posts/407289>

http://www.trueplookpanya.com/new/cms_detail/knowledge/2844-00/

<http://www.chaoprayanews.com/2009>

http://king/kapook.com/job_duties_natural_resource.php

<http://www.panyathai.or.th/>

<http://web.ku.ac.th/king72/2542-09/page02.html>

<http://kanchanapisek.or.th/activities/index/th/html#edu>

<http://www.cstp.or.th/cstp2/index.php/2011>

คณะผู้จัดทำ

เนื้อหาเพิ่มเติม เรื่อง “ประวัติศาสตร์และผลงานของบรรพบุรุษไทยที่มีส่วนป้องกัน
และสร้างความเจริญให้แก่ชาติบ้านเมือง”

ที่ปรึกษา

1. นายการุณ	สกุลประดิษฐ์	เลขาธิการ กศน.
2. นายชาญวิทย์	ทับสุพรรณ	รองเลขาธิการ กศน.
3. นายสุรพงษ์	จำจด	รองเลขาธิการ กศน.
4. นางระวีวรรณ	ภาคพรต	ข้าราชการบำนาญ
5. นางสาวศุภินี	งามเขตต์	ผู้อำนวยการกลุ่มพัฒนาการศึกษาออกโรงเรียน

ผู้เขียน เรียบเรียง จากการประชุม ครั้งที่ 1

1. นายปิ่นพงษ์	ท้าวอาจ	สำนักงาน กศน. จังหวัดสุโขทัย
2. นายจิรพงศ์	ผลนาค	กศน.อำเภอสวรรคโลก จังหวัดสุโขทัย
3. นายวรวุฒิ	จริยภัครดิกร	กศน.อำเภอบางแก้ว จังหวัดพัทลุง
4. นายร่อศักดิ์	เหะเหรัมย์	กศน.อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา
5. นางสาวประภารัตน์	พจนพิมล	กศน.อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี
6. นางสาววันทนา	จะระ	กศน.อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
7. นายรุจน์	หาเรือนทรง	โรงเรียนสตรีวิทยา 2 ในพระอุปถัมภ์ สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี

ผู้เขียน เรียบเรียง และ บรรณาธิการ จากการประชุมครั้งที่ 2

1. นางกมลชนก	คำพุด	กศน.อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี
2. นางพจณี	เกตุรามฤทธิ์	กศน.อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี
3. นายสันติ	อิสรพันธุ์	กศน.อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี

คณะทำงาน

1. นายสุรพงษ์	มันมะโน	กลุ่มพัฒนาการศึกษาออกโรงเรียน
2. นายศุภโชค	ศรีรัตนศิลป์	กลุ่มพัฒนาการศึกษาออกโรงเรียน
3. นางสาวสุลาง	เพ็ชรสว่าง	กลุ่มพัฒนาการศึกษาออกโรงเรียน
4. นางสาวเบญจวรรณ	อำไพศรี	กลุ่มพัฒนาการศึกษาออกโรงเรียน
5. นางสาวชมพูนท	สังข์พิชัย	กลุ่มพัฒนาการศึกษาออกโรงเรียน